

Ruimte voor een ontwerpende aanpak in zes dimensies

In het PONT essay Starten worden zes dimensies genoemd die samen de ruimte bepalen voor een ontwerpende aanpak in de publieke context. Om samen een goede start te maken is het zinvol deze dimensies te bespreken met elkaar. In het essay staat een korte checklist, die we hier hebben uitgewerkt in een aantal vragen waarbij we ook vragen om de ruimte per

dimensie te kwantificeren op een lijn tussen twee uitersten.

Nadat je deze vragen samen beantwoord hebt, kan je de ruimte zichtbaar maken op het diagram op het tweede worksheet.

1. Relaties tussen stakeholders

Welke stakeholders zijn (of moeten worden) betrokken bij dit vraagstuk?

Kunnen we bouwen op bestaande relaties, waarin men elkaar al vertrouwt?

Zijn alle voor het vraagstuk relevante stakeholders al betrokken?

●-----●
geen van allen allemaal

Hoe sterk zijn de bestaande relaties tussen die stakeholders?

●-----●
zwak sterk

2. Realisatie van de uitkomst(en)

Welke kerncompetenties van de ontwerpende aanpak zijn nodig voor effectieve uitkomsten?

☐ betrekken	☐ reframen
☐ verbeelden	☐ orkestreren

Vereist de omschrijving van de gewenste uitkomst bij aanvang al specifieke ontwerpcompetenties?

Zijn de benodigde ontwerpcompetenties in voldoende mate aanwezig?

●-----●
niet aanwezig ruim voldoende aanwezig

3. Borging van de uitkomst(en)

Wat is nodig om op lange termijn met de uitkomsten duurzaam impact te blijven maken?

In welke mate is er nagedacht over opvolging van de uitkomsten?

●-----●
niet over nagedacht goed over nagedacht

In welke mate zijn er middelen voor opvolging van de uitkomsten?

●-----●
geen middelen voldoende middelen

4. Metadialoog

Wat willen betrokken stakeholders eigenlijk (of ook) bereiken, en waarom is dit belangrijk voor ze?

Welke politieke en bestuurlijke processen spelen er die van invloed (kunnen) zijn op het vraagstuk en de beoogde uitkomsten?

In hoeverre zijn eventuele achterliggende motieven van stakeholders besproken?

●-----●

niet over gesproken goed over gesproken

Hoe uitgebreid is gesproken over achterliggende bestuurlijke en politieke processen?

●-----●

niet over gesproken goed over gesproken

5. Two-track thinking

Past de verhouding tussen wat er nu moet gebeuren (kortetermijnresultaten) en de effecten later (langetermijndenken) bij wat het vraagstuk vergt?

Is er ruimte voor een systemische aanpak, gestuurd door een langetermijnvisie?

Geven de stakeholders ruimte voor een systemische aanpak en langetermijndenken?

●-----●

geen ruimte veel ruimte

Kan het ontwerpteam kortetermijn- en langetermijndenken goed combineren?

●-----●

geen goede combinatie prima combinatie

6. Transformatie

Welke stakeholders hebben de positie om in hun organisatie veranderingen door te voeren, en hoe gaan ze daarmee om?

Wat is de transformatiepotentie van de stakeholders en hun organisaties?

●-----●

laag hoog

In welke mate zijn betrokken stakeholders bereid om te transformeren?

●-----●

niet bereid duidelijk bereid

De ruimte voor een ontwerpende aanpak zichtbaar maken

Vul voor elk van de dimensies op basis van de gegeven antwoorden een deel van de ruimte in op het diagram, vanuit het midden van elk van de twee driehoeken. Zie het kleine diagram als voorbeeld.

- Het deel van elke dimensie dat je inkleurt is de ruimte voor een ontwerpende aanpak die al beschikbaar is aan de start. Het deel dat je niet inkleurt is de totale ruimte, die je in het project kan proberen te creëren, indien dat wenselijk is.

De ruimte bespreken

Het diagram dat je nu ingevuld hebt is geen doel op zich. Het is een middel om met elkaar preciezer over de startcondities van je gezamenlijke project te spreken. Zo kan je bijvoorbeeld:

- Samen helderheid krijgen over waar al een sterke basis ligt voor een succesvolle inzet van een ontwerpende aanpak (er is al veel ruimte), en waar die basis nog zwak is (er is weinig ruimte). Zo weet je waar je samen extra aandacht aan moet geven tijdens het project.

- De balans tussen de 'denk-ruimte' en de 'doe-ruimte' bespreken. De twee driehoeken zijn namelijk niet gelijk. De ene is meer gericht op het uitvoeren van de ontwerpende aanpak (het realiseren en borgen van de uitkomst, en het verstevigen van relaties en samenwerking), en de ander op denken (over 'het grotere plaatje', de belangen die spelen en de transformatie die nodig is). Vind je dat de verhouding tussen doen en denken juist is voor de start van je project en wat het vraagstuk nodig heeft?
- De balans tussen de ontwerpkant (links) en de stakeholderkant bespreken. Leggen beide evenveel gewicht in de schaal, of wordt van ontwerpers heel veel verwacht terwijl (andere) stakeholders afwachting blijven?

Deze bespreekpunten zijn slechts suggesties, analyseer vooral zelf wat je opvalt en maak dit bespreekbaar.

